

การนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม
สังกัดสำนักงานเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10
Internal Supervision In Educational Institutions According To Kalyanamitta
Principles Of Phrapariyatti Schools Affiliation, General Education, Area 10

พระครูสังฆรักษ์อาคม สุตธาโก (แหวนหล่อ)
Phrakhru Sangkarak Akhom Suttapho (Wanlow)

กชภัทร์ สงวนเครือ
Kotchaphat Sanguankhruea

พระครูสุตวรธรรมกิจ
Phrakhrusutaworathammakit

สาขาพุทธบริหารการศึกษา วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Department of Buddhist Educational Administration, Roi Et Buddhist College
E-mail: Xakhm5881@gmail.com

Received: 18 December 2025; Revised: 20 March 2025; Accepted: 25 April 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 2) ศึกษาวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 158 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนครูและบุคลากรทางการศึกษาในแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูป/คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การนิเทศภายในสถานศึกษาของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) วิธีการนิเทศตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ผู้บริหารควรสร้างความไว้วางใจ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม พัฒนาความร่วมมือ สนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และสวัสดิการ พร้อมให้คำปรึกษาและเป็นแบบอย่าง ส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และจัดระบบพี่เลี้ยงเพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) ผลการประเมินแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความเป็นไปได้และ ด้านความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การนิเทศภายในสถานศึกษา, หลักกัลยาณมิตรธรรม, โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10

Abstract

This research article aims to: 1) Study the condition of internal supervision of teachers in the Buddhist Studies School under the Office of the Buddhist Studies Education Area, General Education Department, Area 10. 2) Study the method of supervision within the educational institution according to the Kalyanamitra Dharma principles of teachers of Buddhist pariyatti schools under the Office of the Buddhist pariyatti Dharma Education Area, General Education Department, Area 10 and 3) To propose guidelines for internal supervision in educational institutions according to the Kalyanamitra Dharma principles of teachers in Buddhist pariyatti schools under the Office of the Buddhist Pariyatti Dharma Education Area, General Education Department, Area 10. This research is a mixed-method research. The sample group consists of teachers and educational personnel under the Buddhist Studies School, under the Buddhist Studies Education Area Office, General Education Department, Area 10, academic year 2025, totaling 158 people, obtained from the determination of the sample group according to the proportion. The tools used for data collection were a questionnaire. Data were analyzed using percentages, means, and standard deviations. The key informants consisted of 9 experts. The data were collected using a specific method. The tools used for data collection were interviews and descriptive content analysis techniques.

The research results found that : 1) The internal supervision of teachers in the Buddhist Studies School, General Education Department, Area 10, is at a high level in all aspects. 2) In the supervision method according to the Kalyanamitra Dharma principle, administrators should build trust, promote teamwork, develop cooperation, support resources, budgets, and welfare, provide advice and be role models, promote classroom research, provide opportunities for teachers to participate in curriculum development, and organize a mentoring system to create a professional learning community. 3) The results of the evaluation of the internal supervision guidelines in educational institutions according to the principles of Kalyanamitra Dharma for teachers were at a high level overall. When considering each aspect, it was found that the appropriate aspect had the highest average value, followed by the feasibility aspect and the usefulness aspect.

Keywords: Supervision within educational institutions, Kalyanamitta Principles, Buddhist Studies School, General Education Department, Area 10

บทนำ

ภายใต้การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 การกระจายอำนาจทางการศึกษามุ่งเน้นยกระดับคุณภาพผู้เรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพประกอบด้วยการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา ซึ่งนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพครูและผู้บริหาร เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อผู้เรียน (สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) แนวทางการพัฒนานิเทศเสนอให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้วัตรกรรมและบริบทพื้นที่เป็นฐาน เชื่อมมั่นในศักยภาพของบุคลากร และพื้นที่ในการขับเคลื่อนการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายคุณภาพ (อัมพร พิณะสา, 2568)

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นรูปแบบการศึกษาของคณะสงฆ์ที่ได้รับการรับรองจากภาครัฐ มีจุดเริ่มต้นจากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์สำคัญ ได้แก่ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในปีพุทธศักราช 2432 และมหามกุฏราชวิทยาลัย ในปีพุทธศักราช 2489 ต่อมา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา เพื่อสอนภาษาบาลี นักธรรม และความรู้ระดับมัธยม เปิดรับผู้สำเร็จประถมศึกษาปีที่ 4 เข้าศึกษาต่อ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552) เมื่อโรงเรียนขยายเครือข่ายไปยังจังหวัดต่าง ๆ และมีพระภิกษุสามเณรเข้าศึกษาจำนวนมาก องค์การศึกษาของคณะสงฆ์จึงกำหนดชื่อใหม่เป็นโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัด และได้รับการอนุมัติจากคณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการให้จัดการสอบสมทบในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่พุทธศักราช 2500 เป็นต้นไป โดยผู้สอบผ่านจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการด้วย (พระราชมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2521)

ศึกษานิเทศก์เป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีหน้าที่หลักในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการจัดการศึกษาของโรงเรียน รวมถึงการสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและผู้บริหาร เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักสูตรและบรรลุดัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม หลังการปฏิรูปการศึกษา การนิเทศมีช่องว่างมากขึ้น โรงเรียนบางแห่งขาดที่ปรึกษาและระบบนิเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้การลงพื้นที่ติดตามและส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของศึกษานิเทศก์มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยิ่ง (ไพฑูรย์ ทิพย์สุข, 2568) เพื่อให้การนิเทศภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 ประสบความสำเร็จ ศึกษานิเทศก์จึงควรฝึกฝนและพัฒนาตนเองตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ยึดถือคุณธรรมและคำสอนในพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้สามารถเป็นแบบอย่างและสนับสนุนครูผู้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงตนด้วยคุณธรรมแห่งมิตรภาพจะช่วยสร้างกำลังใจ ส่งเสริมคุณงามความดี และทำให้ศึกษานิเทศก์เป็นทั้งเพื่อน ผู้ชี้แนะแนวทาง และครูผู้สอนที่น่าเชื่อถือสำหรับครูและนักเรียนทุกระดับ การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศจะช่วยให้นักวิชาการและนักเรียนสามารถตั้งตนอยู่บนหนทางแห่งความดี มีศีลธรรม และสร้างสังคมคุณธรรมที่มีธรรมะเป็นเครื่องนำทางชีวิต (พระครูปริยัติกิจวัฑฒน์, 2555)

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม เขต 10 พบว่าผู้บริหารและบุคลากรส่วนใหญ่ในสถานศึกษายังขาดความตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของตนเองในการร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนมองว่าการนิเทศการสอนเป็นเพียงภาระงานตามหน้าที่ จึงมอบหมายให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการ หรือคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว โดยมีได้นำศักยภาพของตนเองมาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ บุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการนิเทศการสอน โดยเข้าใจผิดว่าเป็นการเข้าไปสังเกตการณ์สอนของครูในชั้นเรียนเท่านั้น และไม่เข้าใจถึงเป้าหมายที่แท้จริงของการนิเทศการสอนว่ามุ่งเน้นไปที่ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาบุคลากรทุกคน อันเนื่องมาจากความเข้าใจผิดว่าการนิเทศคือการตรวจสอบ จับผิด ประเมิน และวิพากษ์วิจารณ์ จึงส่งผลให้ขาดความร่วมมือในการร่วมคิด ร่วมทำ (กองพุทธศาสนศึกษา, 2568)

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อย่างแท้จริง ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักงานเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 จึงมี

ความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขต
การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 10
- 2) เพื่อศึกษาวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10
- 3) เพื่อเสนอแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนัก
เขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรโรงเรียน
พระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 จำนวน 261 คน
จำนวน 42 โรงเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 ทั้ง 42 โรงเรียน จำนวน 158 คน
โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05
2. เครื่องมือการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตาม
หลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา เขต 10 โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.893
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
ผู้วิจัยนำแบบสอบถามวิจัยไปขอความอนุเคราะห์จากสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา เขต 10 ให้ส่งต่อแบบสอบถามไปให้โรงเรียนในสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา เขต 10 จำนวน 42 โรงเรียน ในรูปแบบของ Google Form โดยกำหนดให้ส่งแบบสอบถามภายใน 2
สัปดาห์
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้
โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ (Statistical Package for the Social
Sciences: SPSS) ตามรายละเอียด ดังนี้
 - 4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับ
การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่ง มาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ
(Percentage)
 - 4.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลัก

กัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของประกอบ กรรณสูตร (2542)

ระยะที่ 2 ศึกษาวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 มากำหนดเป็นแนวคำถาม และเป็นข้อมูลประกอบการสัมภาษณ์ มีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอน จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนา จำนวน 3 รูป พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้เสนอวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1.การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง 2.การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3.การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ 4.การพัฒนาหลักสูตร และ 5.การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

ระยะที่ 3 เสนอแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการประเมิน คือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านความเหมาะสมด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 ตามเกณฑ์คะแนนค่าเฉลี่ย 5 ระดับของบุญชม ศรีสะอาด (2560) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10

1. ผลที่ได้จากการศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 10

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 โดยภาพรวม

ข้อ	การนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10	n = 158 คน			
		ระดับสร้างแรงจูงใจ			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง	4.16	0.91	มาก	2
2	ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	4.05	0.99	มาก	5
3	ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ	4.17	0.93	มาก	1

4	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.13	0.98	มาก	3
5	ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	4.10	0.98	มาก	4
โดยภาพรวม		4.13	0.95	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$ S.D. = 0.98) จำแนกตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 3. ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.17$ S.D. = 0.93) ข้อที่ 1. ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ($\bar{X} = 4.16$ S.D. = 0.91) ข้อที่ 4. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.13$ S.D. = 0.98) ข้อที่ 5. ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.10$ S.D. = 0.98) และข้อที่ 2. ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ($\bar{X} = 4.05$ S.D. = 0.99)

2. ผลที่ได้จากการศึกษาวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10

2.1 การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม คือ ผู้บริหารควรสร้างความไว้วางใจ รับฟังด้วยความอดทน (วจนกขโม) และสื่อสารอย่างมีเหตุผล (วตตยา) ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่าน PLC และ Action Research เพื่อพัฒนาความร่วมมือ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบร่วมกัน (ครู และ ภาวนีย) ในการพัฒนางานของสถานศึกษา

2.2 การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง คือ ผู้บริหารควรสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และสวัสดิการอย่างเป็นธรรม (ทาน) รับฟังด้วยความเข้าใจ (วจนกขโม) สื่อสารเชิงบวก (วตตยา) และโค้ชชิ่งเพื่อแก้ปัญหาการสอนอย่างเหมาะสม พร้อมเป็นแบบอย่าง (ครู) และชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง (อตถกุสโล) เพื่อพัฒนาครูอย่างรอบด้าน

2.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ ผู้บริหารควรอธิบายขั้นตอนวิจัยให้เข้าใจง่าย (คมภีรณจ กถากตตยา) สนับสนุนทรัพยากรและเวลา (ทาน) แนะนำประเด็นวิจัยที่เป็นประโยชน์ (อตถกุสโล) รับฟังปัญหาด้วยความอดทน (วจนกขโม) สื่อสารเชิงบวก (วตตยา) และยกย่องผลงานของครู (ครู และ ภาวนีย) เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4 การพัฒนาหลักสูตร คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและปรับปรุงหลักสูตร (ปิโย และ ครู) ใช้การสื่อสารที่ชัดเจน (วตตยา) รับฟังความคิดเห็นอย่างอดทน (วจนกขโม) สนับสนุนทรัพยากรและเวลา (ทาน) พร้อมชี้แนะแนวทางให้หลักสูตรถูกต้องและสอดคล้องกับวิถีพุทธ (โน จฏฐาเน นิโยชเย)

2.5 การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ผู้บริหารควรจัดระบบพี่เลี้ยง (ทาน) สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และนิเทศแบบกัลยาณมิตร (ครู, ปิโย) แสดงความเมตตา (ปิโย) รับฟังอย่างตั้งใจ (วจนกขโม) และให้คำแนะนำด้วยความจริงใจ (อตถกุสโล) เพื่อกระตุ้นแรงบันดาลใจและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง (ภาวนีย)

3. ผลที่ได้จากการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับผลการประเมินด้านความเหมาะสม ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10

รายการ	ความเหมาะสม	แปลผล
--------	-------------	-------

	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง	4.60	0.69	มากที่สุด
2. ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	4.30	0.82	มาก
3. ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ	4.50	0.70	มาก
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.70	0.67	มากที่สุด
5. ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	4.50	0.85	มาก
โดยรวม	4.52	0.75	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$ S.D. = 0.75) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$ S.D. = 0.67) ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = 0.69) รองลงมาด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$ S.D. = 0.85) ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$ S.D. = 0.70) และด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$ S.D. = 0.82)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10

รายการ	ความเหมาะสม		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง	4.80	0.63	มากที่สุด
2. ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	4.40	0.96	มาก
3. ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ	4.30	0.82	มาก
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.50	0.85	มาก
5. ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	4.40	0.96	มาก
โดยรวม	4.48	0.84	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$ S.D. = 0.84) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$ S.D. = 0.63) รองลงมาด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$ S.D. = 0.85) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่มและด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$ S.D. = 0.96) และด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$ S.D. = 0.82)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับผลการประเมินด้านความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10

รายการ	ความเหมาะสม	แปลผล
--------	-------------	-------

	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง	4.60	0.69	มากที่สุด
2. ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	4.20	0.91	มาก
3. ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ	4.10	1.10	มาก
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.60	0.84	มากที่สุด
5. ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	4.20	0.91	มาก
โดยรวม	4.38	0.89	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$ S.D. = 0.89) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = 0.84) ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = 0.69) รองลงมาด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนและด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$ S.D. = 0.91) และด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$ S.D. = 1.10)

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 และการหาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 โดยการสัมภาษณ์

1. สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่สนับสนุนการเติบโตทางวิชาชีพของครูช่วยสร้างความภาคภูมิใจในงาน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้ครูทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ เทียงตรง และ อรุณรัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2567) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “การนิเทศการจัดการเรียนการสอนโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์” พบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ซึ่งตรงกับแนวคิดของการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพ ที่มุ่งเน้นให้ครูเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงภายใต้คำแนะนำและการสนับสนุนของผู้บริหาร

2. ผลการศึกษาวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 โดยการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์วิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ดังนี้ 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกับงานวิจัยของ นารินทร์ บุณยรอด (2563) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการนิเทศการสอนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูโรงเรียนบ้านวังปลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2”

2.1 วิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง

คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนิเทศภายในเพื่อให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง โดยเริ่มจากการวางแผนการนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูได้รับคำแนะนำที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทการสอนจริง ผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งส่งเสริมให้ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหา ตลอดจนสนับสนุนการวัดและประเมินผลเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรัชช์ ศาสตรสกุล (2566) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรม สำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2” พบว่า การนิเทศการทำงานของครูควรเน้นความสัมพันธ์ที่อบอุ่น เอื้ออาทร และให้คำแนะนำด้วยเมตตา โดยผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้ร่วมพัฒนา ไม่ใช่ผู้ควบคุม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมศักยภาพของครูให้เติบโตทางวิชาชีพด้วยความเข้าใจและความปรารถนาดี

2.2 วิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่มของครูผ่านกระบวนการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้ครูเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี สร้างบรรยากาศการทำงานที่เกื้อกูลและร่วมมือกันอย่างมีเป้าหมายเดียวกัน ผู้บริหารควรจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งแก้ไขความขัดแย้งของครูด้วยความยุติธรรมและเป็นกลาง นอกจากนี้ยังต้องนำกระบวนการทำงานร่วมกันมาใช้ในการพัฒนาและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและยกระดับคุณภาพการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารีรัตน์ บุญรอด (2563) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการนิเทศการสอนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูโรงเรียนบ้านวังปลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2” พบว่า การนิเทศที่เน้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของครูช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ร่วมกัน และการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่ผู้บริหารสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 วิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพของครูผ่านการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและยกย่องให้ครูก้าวสู่ความเป็นครูมืออาชีพ จัดหาวิทยากรให้ความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย และกำหนดแผนพัฒนาครูไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารยังควรส่งเสริมการพัฒนาครูให้เหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดุลย์ แสนสิบ (2565) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษา บางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1” พบว่า การนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กร ผู้บริหารจึงควรดำเนินการนิเทศในลักษณะส่งเสริม สนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่ครูอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.4 วิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 ด้านการพัฒนาหลักสูตร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเข้าใจหลักสูตรอย่างลึกซึ้งผ่านกระบวนการนิเทศภายใน โดยจัดหาเอกสารหลักสูตรที่จำเป็นและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของ

สถานศึกษา ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะทำงานให้ครูร่วมวิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่น ส่งเสริมการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งประชาสัมพันธ์การจัดทำหลักสูตรให้ชุมชนได้รับรู้และมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรวรรณ จันทน์วิเมื่อง และคณะ (2567) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2” พบว่า ผู้บริหารต้องจัดเตรียมเอกสารและทรัพยากรเกี่ยวกับหลักสูตร เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาและวิเคราะห์หลักสูตร ตลอดจนส่งเสริมการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานดังกล่าวช่วยให้ครูมีความเข้าใจหลักสูตรชัดเจน สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 วิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10 ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนผ่านกระบวนการนิเทศภายใน โดยจัดเก็บข้อมูลการสอนของครูอย่างเป็นระบบ สำรวจความต้องการพัฒนาครู และให้ความสำคัญกับการใช้การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการทำงานจริง สนับสนุนให้ครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนตามสภาพปัญหาและความต้องการ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านงานวิจัยร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติธาดา มัสแหละ และคณะ (2561) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทววิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2” พบว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนผ่านกระบวนการนิเทศภายใน โดยผู้บริหารต้องจัดเก็บข้อมูลการสอนอย่างเป็นระบบ สำรวจความต้องการพัฒนาครู สนับสนุนและให้คำปรึกษาในการทำวิจัย ตลอดจนส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการวิจัยร่วมกัน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครู จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาสังเคราะห์สร้างรูปแบบเป็นองค์ประกอบของการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครู ดังแสดงในภาพต่อไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย AKHOM MODEL
ที่มา พระครูสังฆรักษ์อาคม สุทธาโก (แหวนหล่อ)

สรุป

1. สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. วิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 พบว่า 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าใช้ได้ทุกวิธี และ 3. ผลการประเมินแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และ 3) ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ผู้บริหารควรจัดสรร เวลา และ งบประมาณ อย่างเป็นทางการสำหรับกิจกรรมนิเทศและพัฒนาวิชาชีพ โดยลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็นแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2) ผู้บริหารควรจัดตั้งและส่งเสริม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) อย่างเป็นระบบ ให้มี เวลา และ ทรัพยากร ในการทำวิจัยและการสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนร่วมกันแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3) ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมการ ยกย่องชมเชย ความสำเร็จของทีม และดูแล สวัสดิภาพ รวมถึงการจัดการภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการสอนให้เหมาะสมแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

4) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครู ร่วมวางแผนและตัดสินใจ ในกิจกรรมการนิเทศ เพื่อให้พวกเขา
รู้สึกเป็นเจ้าของงานและมีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้วิจัยควรวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามหลักกัลยาณมิตรธรรม เพื่อ
เสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมร่วมและวัฒนธรรมความร่วมมือของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา เขต 10

2) ผู้วิจัยควรวิจัยเกี่ยวกับ ผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ตามหลัก
กัลยาณมิตรธรรม ต่อการจัดการความรู้ และความสามารถในการบูรณาการหลักธรรมในการสอนของครู
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 10

3) ผู้วิจัยควรวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างความเป็นเจ้าของ
งานวิชาการของครู ที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสามเณร/
นักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนศึกษา. (2568). ข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 6 พฤศจิกายน
2568 จาก <https://deb.onab.go.th/th/content/page/index/id/6681>.
- กิติญาดา มัสสและ และคณะ. (2561). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
ของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต
2. วารสารมจร. วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. 5(1), 45-46.
- นาริรัตน์ บุญรอด. (2563). รูปแบบการนิเทศการสอนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูโรงเรียนบ้านวังปลา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560) การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประกอบ กรรณสูตร. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ด่าน
สุทธาการพิมพ์.
- พชรวรรณ จันทวิเมลียง และคณะ. (2567). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. วารสาร
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. 11(1), 1-18.
- พระครูปริยัติกิจวัตรวัฒน์. (2555). การบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีในจังหวัดเลย.
นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธมมจิตโต). (2521) การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ ทิพย์สุข. ปัญหาการนิเทศ. (2568). เรียกใช้เมื่อ 6 พฤศจิกายน 2568 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/204579>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2552). คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
พุทธศักราช 2552. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

- สุรศักดิ์ เทียงตรง และ อรุณรัตน์ ศรีสวัสดิ์. (2567). การนิเทศการจัดการเรียนการสอนโดยผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์. วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 18(1), 1-17.
- อดุลย์ แสนสืบ. (2565). แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพ
การศึกษา บางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรุณรัช ศาสตร์สกุล. (2566). การพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรม สำหรับ
ศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหาร
การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัมพร พินะสา. (2568). วิสัยทัศน์ แนวทางและจุดเน้นจะใช้พื้นที่เป็นฐานขับเคลื่อนคุณภาพจะใช้นวัตกรรม
ขับเคลื่อนความสำเร็จ. เรียกใช้เมื่อ 6 พฤศจิกายน 2568 จาก <https://www.kruachieve.com/>
- Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rd ed. New York: Harper and Row
Publications.